

Robot- teknologi

Udgiver
Morgenavisen
Jyllands-Posten

Ansvarshavende
chefredaktør
Jacob Nybroe

Magasinredaktør
Jakob Vestergaard

Redaktør
Lars Dalsgaard/
Media Movers

Layouter
Trine Münster-
Swendsen/
Media Movers

Forsidefoto
Jens Wognsen

Kontakt
temasektion@jp.dk

En førerløs bil, der kører en fodgænger ned. Et fjernstyret fly, der styrer i havet – der skal ikke meget til at rokke ved vores tillid til teknologi. Arkivfoto: Nanna Navntoft

Frygt fremtiden. Eller stol på ingeniørerne

Hvis almindelige mennesker skal omfavne robotteknologien, skal it-industrien først og fremmest bevise, at man kan stole på robotterne – og ingeniørerne, der har udviklet dem.

DATALAB LASSE BLOND & ANJA BECHMANN

"Trust me, I'm an engineer" er påskriften på en t-shirt, der er særligt populær blandt ingeniører. Men kan vi stole på it- og systemingeniørerne, når vi læner os tilbage i flysædet, slipper rettet i den selvkørende bil eller inviterer robotterne ind i vores hjem?

Tillid er ét af de helt store spørgsmål her på tærsklen til den såkaldte fjerde industrielle revolution, der ifølge World Economic Forum er drevet af bl.a. robotteknologi, selvkørende køretøjer, kvantecomputere og bio- og nanoteknologi.

Hvis alle os uden ingeniør-t-shirt skal gå denne fremtid i møde uden frygt, må ingeniørerne bevise, at de er til at stole på: De må redegøre for konsekvenserne af de nye teknologier – for vores samfund, miljø og kultur – og fremlægge overbevisende tests fra realistiske brugssituationer, inden de sender deres produkter på markedet.

Alternativet er i bedste fald ubrugelige, men harmløse produkter som f.eks. hjertertytmåleren, der skulle overvåge, hvordan det gik overlevende efter blodpropper i hjertet. Problemet var blot, at apparatet skulle indstilles ved, at brugeren stod med begge arme udstrakt i to minutter, hvilket unægteligt er svært efter en blodprop. In-

geniørerne bag teknologien havde ikke forstået deres brugere, for de udsendte apparatet på markedet.

I værste fald fører it-ingeniørers iver efter at automatisere menneskelige rutiner til katastrofale ulykker som Air France 447-flyulykken i 2009, der viser, hvor galt det kan gå, når mennesker (i dette tilfælde piloter) tiltænkes en sekundær rolle i forhold til styresystemet.

Skal vi bevare tilliden til it-ingeniører, skal vi altså være sikre på, at de tager sig deres samfundsansvar alvorligt. Et ansvar, der stiger, i takt med at kunstig intelligens og robotter i stadig højere grad bliver svaret på alverdens problemer. Forståelsen af menneskets behov og samfundets indretning er så vigtig, at det ikke kan klares på ingeniørstudiets første semester. Det skal være en integreret del af al udviklingspraksis både på uddannelsen og bagefter på det private arbejdsmarked.

På den måde sikrer vi en dialog omkring den teknologiske indretning af fremtidens samfund, og vi undgår, at udviklingen styres af ensidige visioner, der ikke har bred opbakning i befolkningen.

Det kunne f.eks. være drømmen om it-systemer og robotter, der opererer af sig selv helt uden menneskelig medvirken. Mange ser den slags teknologier som et godt svar på menneskelige fejl og mangler.

Men ifølge robotingeniør og MIT-professor David Mindell vil helt selvstændige robotter forblive en utopi, fordi der altid vil være mennesker

omkring systemerne til at evaluere, opdatere og vedligeholde dem. At bygge nye systemer er at designe nye relationer mellem mennesker og teknologi.

Mindell mener, at robotbyggeren derfor altid først og fremmest må have øje for mennesket. Og det princip forsøger EU at lovfæste med kravet om såkaldt Explainable Artificial Intelligence (XAI), altså *forklarlig* kunstig intelligens: Hvis et kunstigt intelligens-system på et hospital eksempelvis fortæller, at det er nødvendigt med et lægeligt indgreb på en patient, så har patienten ret til at få forklaret, hvordan systemet kom frem til den slutning.

Kravet om gennemsigtighed omkring kunstig intelligens og automatiserede systemer bliver altså en lovfæstet borgerrettighed. Derfor foreslår vi, at it-virksomhederne supplerer deres opmærksomhed på sociale og miljømæssige hensyn, Corporate Social Responsibility (CSR), med det vi kalder Corporate Social Explainability (CSX).

På den måde kan politikere og forbrugere sikre sig, at virksomhederne rent faktisk kan forklare, hvordan deres systemer er indrettet, og hvordan de fungerer. Og sådan sikrer udviklere og it-ingeniører sig vores fortsatte tillid på tærsklen til den fjerde industrielle revolution.

Lasse Blond er ph.d.-studerende og forsker i brug af robotter i sundhedspraksis ved Center for Science and Technology Studies og er tilknyttet AU Datalab. Anja Bechmann er lektor på Aarhus Universitet og forskningsleder for centret AU Datalab.